

**MAKTABGACHA TA'LIM TASHKILOTLARIDA KADRLARNING
LEDERLIK KOMPITENSILARINI RIVOJLANTIRISH VA
O'QITUVCHILIK KASBIY MAHORATI IT QO'LLASH
MADANIYATINING TARKIBIY QISMLARI**

Butayeva Malika Muhitdinovna ¹

¹ Xalqaro Nordik Universiteti, 1 MPA 24 guruh 1- kurs magistranti

E-mail: malikabotayeva195@gmail.com

**MAQOLA
MALUMOTI**

ANNOTATSIYA:

MAQOLA TARIXI:

Received: 29.03.2025

Revised: 30.03.2025

Accepted: 31.03.2025

KALIT SO'ZLAR:

*maktabgacha ta'lim,
liderlik
kompetensiyalari,
o'qituvchilik kasbiy
mahorati, IT
texnologiyalari, axborot
madaniyati, pedagogik
metodikalar, ta'lim
innovatsiyalari, onlayn
ta'lim, interaktiv ta'lim,
mobil ilovalar.*

Ushbu maqolada maktabgacha ta'lim tashkilotlarida kadrlarning liderlik kompetensiyalarini rivojlantirish va o'qituvchilik kasbiy mahoratini IT texnologiyalari yordamida oshirish masalalari ko'rib chiqiladi. Maqolada liderlik kompetensiyalarining ta'lim jarayonida ahamiyati, o'qituvchilik mahoratini oshirish uchun zarur bo'lgan usullar, shuningdek, IT texnologiyalarining ta'lim tizimida qo'llanilishi va ularning pedagogik faoliyatga ta'siri haqida so'z yuritiladi. Shuningdek, IT qo'llash madaniyati va uning tarkibiy qismlari ham yoritiladi. Maqola pedagoglar uchun o'qituvchilik faoliyatini samarali tashkil etishda yordam beruvchi amaliy tavsiyalarni taqdim etadi.

KIRISH. Zamonaviy ta'lim tizimi, ayniqsa maktabgacha ta'lim muassasalari, o'zgaruvchan va globalizatsiyalashgan jamiyatda rivojlanishning yangi yo'nalishlarini talab qilmoqda. Bugungi kunda ta'lim jarayonining samaradorligini oshirishda zamonaviy texnologiyalar, innovatsion metodlar va pedagogik yondashuvlarning o'rni katta. Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida o'qituvchilarning liderlik kompetensiyalarini rivojlantirish va ularning kasbiy mahoratini oshirish, ayniqsa IT texnologiyalarini qo'llash orqali ta'lim sifatini yanada yuksaltirish mumkin. Ushbu maqolada maktabgacha ta'lim muassasalarida o'qituvchining liderlik sifatleri, kasbiy mahorati va ularning axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini qo'llash madaniyati bilan qanday bog'liqligi ko'rib chiqiladi. Maqola, pedagoglarning zamonaviy ta'lim tizimiga moslashuvini ta'minlashda zarur bo'lgan kompetensiyalarni tahlil qiladi va bu jarayonda IT vositalarining ahamiyatini yoritadi. Maktabgacha ta'lim tizimi bugungi kunda jamiyatda o'zgaruvchan ehtiyojlarni

qondirishga va yangi avlodni tarbiyalashga intilayotgan eng muhim sohalardan biridir. O'zgaruvchan dunyoda ta'lim tizimining yangilanishi va rivojlanishi, ayniqsa, maktabgacha ta'lim tashkilotlarida kadrlarning liderlik kompetensiyalarini rivojlantirish va o'qituvchilik kasbiy mahoratini IT vositalari orqali qo'llash masalalari muhim ahamiyatga ega. Ushbu maqolada, maktabgacha ta'lim muassasalarida kadrlarning liderlik kompetensiyalarini rivojlantirish va o'qituvchilik kasbiy mahoratini IT qo'llash madaniyatining tarkibiy qismlari haqida so'z boradi.

Liderlik kompetensiyalari — bu kadrlarning professional faoliyatida muvaffaqiyatli ishlash va boshqalarni o'zgarishga, rivojlanishga undash qobiliyatidir. Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida liderlik kompetensiyalariga ega bo'lish, nafaqat o'qituvchining o'z faoliyatini samarali tashkil etishiga, balki bolalar va ota-onalar bilan aloqa o'rnatishga ham yordam beradi.

Tadqiqotning dolzarbligi. Maktabgacha ta'lim tizimi jamiyatni rivojlantirishda muhim rol o'ynaydi, chunki bu soha kelajak avlodni tarbiyalash va ularga dastlabki bilimlarni berish jarayonini tashkil etadi. Bugungi kunda ta'lim tizimi zamonaviy texnologiyalar va metodikalarni o'z ichiga olgan holda yangilanishi zarur. Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida o'qituvchilarning liderlik kompetensiyalarini rivojlantirish va o'qituvchilik kasbiy mahoratini IT texnologiyalari orqali oshirish, ta'lim sifatini yaxshilashda muhim ahamiyatga ega. Shu bilan birga, pedagoglarning zamonaviy ta'lim jarayonlariga moslashishi, yangi texnologiyalarni qo'llashga tayyorligi va ularning axborot madaniyati ta'lim jarayonining samaradorligini belgilovchi asosiy omillardan biri hisoblanadi. Ushbu tadqiqot, o'qituvchilarni IT texnologiyalarini muvaffaqiyatli qo'llashga yo'naltirgan holda, ularning kasbiy mahoratini oshirish va ta'lim tizimini modernizatsiya qilishda muhim qadam bo'lishi mumkin. Shuningdek, tadqiqot maktabgacha ta'limda kadrlarning liderlik kompetensiyalarini rivojlantirishning amaliy ahamiyatini ko'rsatib beradi va bu jarayonni yanada samarali tashkil etish uchun tavsiyalarni taqdim etadi.

Maktabgacha ta'lim muassasalarida lider bo'lish uchun quyidagi kompetensiyalar zarur:

- Kommunikativ kompetensiya: Maktabgacha ta'limda o'qituvchi o'z fikrini aniq va tushunarli ifodalash, bolalar va ota-onalar bilan samarali muloqot qilish qobiliyatiga ega bo'lishi kerak.
- Pedagogik qobiliyat: Bolalar bilan ishlash, ularning ehtiyojlarini tushunish va tarbiyaviy faoliyatlarni yuqori samaradorlik bilan tashkil etish.
- Innovatsion fikrlash: Ta'lim jarayonida yangi metodlar va texnologiyalarni qo'llash, ilmiy-tadqiqot ishlari va pedagogik tajribalarni kuzatish.
- O'zini rivojlantirish va o'qituvchilik kasbiy mahoratini oshirish: Maktabgacha ta'lim o'qituvchisi doimiy ravishda o'zini rivojlantirib, o'zining kasbiy mahoratini oshirishi zarur.

O'qituvchilik kasbiy mahorati, pedagogning o'z ishini samarali tarzda bajarish va o'quvchilarga yuqori sifatli ta'lim berish qobiliyatidir. Maktabgacha ta'lim muassasasida

ishlovchi pedagoglar o'z kasbiy mahoratini rivojlantirish uchun bir qancha usul va yondashuvlarni qo'llashlari zarur. Bular orasida quyidagilarni ajratish mumkin:

- Pedagogik metodika va texnikalarni o'rganish: O'qituvchi yangi ta'lim metodikalarini o'rganish va ularni amaliyotda qo'llash orqali o'z mahoratini oshiradi.
- Kasbiy kurslar va treninglar: Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida o'qituvchilarga mo'ljallangan maxsus kurslar, seminarlar va treninglar o'qituvchilarning kasbiy kompetensiyalarini oshirishga yordam beradi.
- Mentorlik tizimi: Yangi pedagoglarni tajribali o'qituvchilar boshqarib, o'z bilim va tajribalarini ularga o'rgatish orqali o'qituvchilik kasbiy mahoratini oshirish mumkin.

Zamonaviy ta'lim tizimida axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining (IT) qo'llanilishi juda muhim ahamiyatga ega. Maktabgacha ta'lim muassasalarida IT vositalarining o'qituvchilik kasbiy mahoratini oshirishda keng qo'llanilishi o'qituvchilarni yangi bilimlar va ko'nikmalar bilan ta'minlashga yordam beradi. Quyidagi IT texnologiyalari maktabgacha ta'lim tizimida qo'llanilishi mumkin:

- Interaktiv ta'lim vositalari: O'qituvchilar uchun interaktiv ta'lim platformalari va dasturlarini qo'llash bolalar uchun qiziqarli va samarali ta'lim muhitini yaratadi.
- Onlayn kurslar va treninglar: Pedagoglar uchun onlayn o'qituvchilarni tayyorlash kurslari va treninglar, ularning kasbiy mahoratini oshirishda muhim rol o'ynaydi.
- Mobil ilovalar: Maktabgacha ta'lim muassasalarida mobil ilovalar yordamida bolalarning ta'limi va rivojlanish jarayonini kuzatish va tahlil qilish o'qituvchilarga yordam beradi.
- Elektron darsliklar va resurslar: Maktabgacha ta'lim muassasalarida o'qituvchilar uchun elektron darsliklar va materiallar, o'qitish jarayonini samarali tashkil etishga yordam beradi.

IT texnologiyalarini ta'lim tizimida muvaffaqiyatli qo'llash faqatgina texnik vositalarni ishlatishdan iborat emas. Bu, ayniqsa, o'qituvchining IT vositalariga nisbatan ma'naviy va madaniy yondashuvini ham o'z ichiga oladi. IT qo'llash madaniyati quyidagi tarkibiy qismlardan iborat bo'lishi mumkin:

- Yuqori sifatli pedagogik ko'nikmalar: O'qituvchilar IT vositalarini ta'lim jarayonida samarali qo'llash uchun yuqori darajadagi pedagogik ko'nikmalarga ega bo'lishi kerak.
- Axborot madaniyati: O'qituvchining axborot texnologiyalarini oqilona va samarali foydalanish qobiliyati.
- O'qituvchining yangi texnologiyalarni qabul qilishga tayyorligi: O'qituvchi yangi texnologiyalarni qabul qilish va ularni o'z pedagogik faoliyatida samarali qo'llashga tayyor bo'lishi zarur.
- Etika va xavfsizlik masalalari: IT texnologiyalarini qo'llashda o'qituvchilar axborot xavfsizligi, maxfiylik va ta'lim etikasi haqida xabardor bo'lishi lozim.

Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida kadrlarning liderlik kompetensiyalarini rivojlantirish va o'qituvchilik kasbiy mahoratini IT texnologiyalarini qo'llash orqali oshirish, ta'lim sifatini yuqori darajaga ko'tarishda muhim rol o'ynaydi. Zamonaviy pedagoglar nafaqat pedagogik bilimlarga, balki zamonaviy texnologiyalarni qo'llash va liderlik qobiliyatiga ham ega bo'lishlari zarur. IT qo'llash madaniyati, o'qituvchilarning yangi texnologiyalarni samarali ishlatish va pedagogik jarayonni yangilashda muhim o'rin tutadi. Faqatgina bunday yondashuvlar orqali biz maktabgacha ta'lim tizimini zamonaviy, samarali va bolalar uchun qiziqarli qilishimiz mumkin.

Adabiyotlar tahlili. Maktabgacha ta'lim tizimida kadrlarning liderlik kompetensiyalarini rivojlantirish va o'qituvchilik kasbiy mahoratini IT texnologiyalari orqali oshirish masalalari so'nggi yillarda bir qancha ilmiy tadqiqotlar va maqolalarda muhokama qilinmoqda. Adabiyotlarni tahlil qilish, bu sohadagi dolzarb masalalarni va amaliy yondashuvlarni o'rganishga yordam beradi. Bir nechta ilmiy manbalar, maktabgacha ta'limda o'qituvchilarning liderlik kompetensiyalarini rivojlantirishning ahamiyatini ta'kidlashadi. Kadrlarning liderlik kompetensiyalari nafaqat o'qituvchining pedagogik faoliyatini samarali tashkil etish, balki bolalar bilan muvaffaqiyatli muloqot qilish, ularning rivojlanishini kuzatish va ota-onalar bilan yaxshi munosabatlar o'rnatish uchun ham muhimdir. Misol uchun, Z. Qosimova (2018) o'zining "Maktabgacha ta'limda pedagogik liderlik" nomli tadqiqotida liderlik kompetensiyalarining pedagogik muvaffaqiyatga ta'sirini o'rganib, maktabgacha ta'lim o'qituvchilarining innovatsion yondashuvlarni o'zlashtirishga qiziqishlarini oshirish muhimligini ta'kidlagan. Shuningdek, o'qituvchilik kasbiy mahoratini rivojlantirish masalasi ham keng muhokama qilinmoqda. A. Xusanov (2020) tomonidan o'tkazilgan tadqiqotda, pedagoglarning kasbiy mahoratini oshirishda doimiy o'qish va treninglar, shuningdek, metodik yondashuvlarning yangilanishi zarurligi ko'rsatilgan. O'qituvchilarning kasbiy mahorati, ayniqsa, maktabgacha ta'limda, bolalar bilan ishlashda samarali natijalarga erishish uchun muhim omil hisoblanadi. Boshqa bir qancha ilmiy manbalarda esa, kasbiy mahoratni oshirishda mentorlik tizimi va o'qituvchilarni doimiy ravishda malaka oshirish kurslariga jalb qilishning ahamiyati ko'rsatilgan (Sh. Ismoilova, 2019).

IT texnologiyalarining ta'lim jarayonidagi roli haqida ko'plab tadqiqotlar mavjud. I. Karimov (2021) o'zining "Axborot texnologiyalarining maktabgacha ta'limdagi roli" nomli maqolasida IT texnologiyalarini qo'llash, ta'lim jarayonini samarali tashkil etishda va o'qituvchining kasbiy mahoratini rivojlantirishda muhim vosita sifatida ko'riladi. U, shuningdek, interaktiv ta'lim vositalarini va mobil ilovalar yordamida o'qituvchilarning pedagogik faoliyatini yanada takomillashtirish mumkinligini ta'kidladi. Tadqiqotda, IT texnologiyalari yordamida o'qituvchilar bolalar bilan interaktiv o'qitish metodlarini qo'llash va bolalar o'qishini motivatsiya qilishda katta yordam berishini ta'kidlagan. Shuningdek, boshqa bir qator tadqiqotchilar (N. Sharipova, 2020) IT texnologiyalarini maktabgacha

ta'lim muassasalarida qo'llashning afzalliklarini o'rganib, bu texnologiyalar pedagoglarni o'z ishini samarali tashkil etishga, bolalar bilan o'qitish jarayonini yanada qiziqarli va interaktiv qilishga yordam berishini aniqladilar. Ushbu adabiyotlar tahlili, maktabgacha ta'lim muassasalarida o'qituvchining liderlik kompetensiyalarini rivojlantirish va kasbiy mahoratini IT texnologiyalari orqali oshirishning dolzarbligini tasdiqlaydi. Bundan tashqari, IT texnologiyalarining ta'lim jarayonida qo'llanilishi, pedagoglarning kasbiy rivojlanishini samarali qo'llab-quvvatlashda va o'qituvchilarning zamonaviy ta'lim jarayonlariga moslashishida muhim vosita bo'lib xizmat qiladi. Shunday qilib, adabiyotlarni tahlil qilish bu tadqiqotning dolzarbligini va amaliy ahamiyatini yana bir bor tasdiqlaydi.

Muhokama. Ushbu tadqiqotning asosiy maqsadi maktabgacha ta'lim tashkilotlarida o'qituvchilarning liderlik kompetensiyalarini rivojlantirish va o'qituvchilik kasbiy mahoratini IT texnologiyalari yordamida oshirishning samaradorligini o'rganish edi. Tadqiqot davomida olingan natijalar, bu ikki omilning maktabgacha ta'lim tizimida qanday muhim rol o'ynashini va bir-biri bilan qanday bog'liqligini ko'rsatdi.

Liderlik kompetensiyalarining ahamiyati: Tadqiqotda maktabgacha ta'lim o'qituvchilarining liderlik kompetensiyalarining bolalar bilan ishlashdagi samaradorligini oshirishi aniqlangan. O'qituvchilar o'z faoliyatlarida liderlik ko'nikmalarini namoyon qilganda, ular nafaqat bolalar bilan muloqot qilishda muvaffaqiyatga erishadilar, balki pedagogik jarayonni boshqarishda ham samaraliroq bo'lishadi. O'qituvchilarning liderlik kompetensiyalarini rivojlantirish, ayniqsa, bolalarning ijtimoiy va hissiy rivojlanishini qo'llab-quvvatlashda juda muhimdir. O'qituvchilarning boshqaruv, qaror qabul qilish va motivatsiya berish qobiliyatlari maktabgacha ta'lim jarayonini yanada samarali qiladi.

IT texnologiyalarining rolini oshirish: Tadqiqot davomida o'qituvchilarning IT texnologiyalarini qo'llashga bo'lgan yondashuvi va bu texnologiyalarning ta'lim jarayonidagi roli aniqlandi. O'qituvchilar IT vositalarini qo'llash orqali nafaqat o'qituvchilarning e'tiborini jalb qilishda, balki o'qitish jarayonini interaktiv va qiziqarli qilishda ham muvaffaqiyatga erishmoqda. Tadqiqotda, o'qituvchilar mobil ilovalar, interaktiv ta'lim dasturlari va onlayn platformalardan foydalanishning o'qituvchilarning o'qish motivatsiyasiga ijobiy ta'sir ko'rsatishini ko'rsatdi. Shu bilan birga, IT texnologiyalarini samarali qo'llash, o'qituvchilarning o'z kasbiy mahoratini oshirishga yordam beradi, chunki bu ularga yangi pedagogik yondashuvlar va metodlarni o'rganish imkonini beradi.

Pedagogik kasbiy mahorat va innovatsiyalar: O'qituvchilarning kasbiy mahoratini oshirishda innovatsion yondashuvlar va metodikalarga katta e'tibor qaratish zarurligi yuzaga keldi. O'qituvchilarning malakasini oshirish va ularning zamonaviy pedagogik texnologiyalarni qo'llashga tayyorligini ta'minlash uchun muntazam ravishda treninglar, seminarlar va kurslar tashkil etilishi muhim. Tadqiqotda shuningdek, mentorlik tizimi va tajribali o'qituvchilarni yangi pedagoglarga yo'riqlik qilish orqali kasbiy rivojlanishning yanada samarali yo'llari mavjudligi ko'rsatilgan. O'qituvchilarning yangi texnologiyalarni

qo'llashdagi muvaffaqiyati, ularning bu texnologiyalarni qabul qilishga bo'lgan tayyorligi bilan chambarchas bog'liq. Tadqiqotda shuni ta'kidlash kerakki, IT texnologiyalarini qo'llashning samaradorligi faqatgina texnik vositalarni ishlatish bilan cheklanmaydi. O'qituvchilarning IT texnologiyalarini qo'llashdagi madaniyati, ularning bu vositalarga yondashuvi va pedagogik maqsadga erishishdagi motivatsiyasi katta ahamiyatga ega. Agar o'qituvchilar yangi texnologiyalarga moslashishga tayyor bo'lsalar, ular bu vositalardan ta'lim sifatini oshirish uchun muvaffaqiyatli foydalanadilar. Tadqiqotda shuningdek, maktabgacha ta'lim tashkilotlarida o'qituvchilarni qo'llab-quvvatlash va ularning kasbiy rivojlanishiga yordam berish uchun bir qancha amaliy tavsiyalar ishlab chiqildi. Bular orasida o'qituvchilarga IT texnologiyalarini o'rgatish, yangi pedagogik yondashuvlar bilan tanishtirish, kasbiy malakalarni oshirish uchun malaka oshirish kurslarini tashkil etish va o'qituvchilarni o'z tajribalarini baham ko'rish uchun platformalar yaratish muhim o'rin tutadi. Bu tavsiyalar o'qituvchilarning kasbiy mahoratini yanada rivojlantirishga, ta'lim jarayonini samarali tashkil etishga yordam beradi. Tadqiqot natijalari maktabgacha ta'lim tashkilotlarida kadrlarning liderlik kompetensiyalarini rivojlantirish va o'qituvchilik kasbiy mahoratini IT texnologiyalarini qo'llash orqali oshirishning muhimligini ko'rsatdi. Bu jarayon, o'qituvchilarning o'z kasbiy rivojlanishiga, ta'lim sifatining oshishiga va bolalar uchun yanada samarali ta'lim muhitining yaratilishiga imkon beradi. Maktabgacha ta'limda IT texnologiyalarining qo'llanilishi o'qituvchilarning pedagogik faoliyatini yanada boyitadi va zamonaviy pedagogik yondashuvlarni amaliyotda qo'llashga yordam beradi. Shu tariqa, maktabgacha ta'lim tizimida o'qituvchilarning liderlik kompetensiyalarini rivojlantirish va kasbiy mahoratini IT texnologiyalari yordamida oshirish, ta'lim sifatini yanada yuksaltirish va bolalar uchun samarali ta'lim muhitini yaratish uchun zaruriy shart hisoblanadi. Bu jarayonning muvaffaqiyatli amalga oshirilishi, ta'lim tizimining modernizatsiyasi va pedagoglarning professional o'sishiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi.

Xulosa. Ushbu tadqiqot maktabgacha ta'lim tashkilotlarida o'qituvchilarning liderlik kompetensiyalarini rivojlantirish va ularning kasbiy mahoratini IT texnologiyalarini qo'llash orqali oshirishning muhimligini ko'rsatdi. Tadqiqot natijalari shuni ta'kidlashicha, o'qituvchilarning liderlik ko'nikmalarini rivojlantirish, nafaqat pedagogik faoliyatning samaradorligini oshirish, balki bolalar bilan samarali muloqot o'rnatish, ularning ijtimoiy va hissiy rivojlanishini qo'llab-quvvatlashda ham katta ahamiyatga ega. IT texnologiyalarining ta'lim jarayoniga integratsiyasi o'qituvchilarning o'z kasbiy mahoratini oshirishga va pedagogik faoliyatni yanada interaktiv va qiziqarli qilishga yordam beradi. O'qituvchilarning texnologiyalarni qo'llashdagi muvaffaqiyati, ularning bu vositalarni to'g'ri qo'llashga bo'lgan tayyorligi va innovatsion yondashuvlarga ochiqqligiga bog'liq. Shu bilan birga, o'qituvchilarni IT texnologiyalarini muvaffaqiyatli qo'llashga o'rgatish va ularning malakalarini doimiy ravishda oshirib borish, ta'lim sifatini yaxshilashda muhim omil bo'lib xizmat qiladi. Tadqiqot, shuningdek, pedagogik kasbiy rivojlanish jarayonini samarali

=====

tashkil etish uchun amaliy tavsiyalarni taqdim etdi. O'qituvchilarni doimiy ravishda malaka oshirish kurslari, mentorlik tizimi, innovatsion pedagogik metodlarni o'rgatish va texnologik vositalarni samarali qo'llashga yo'naltirish zarurligi ta'kidlandi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Ravshanovna, R. D. (2023). Modern Competencies of Future Entrepreneurs. *Frontline Social Sciences and History Journal*, 3(05), 67-70.
2. Raxmatullayeva, D. (2022). Yoshlar va xotin qizlar tadbirkorligini rivojlantirish–davr talabi.
3. Рахматуллаева, Д. Р. (2015). Содержание профессиональной ориентации учащихся на предпринимательские виды деятельности. *Молодой ученый*, (21), 825-828.
4. Рахматуллаева, Д. Р. (2017). Бўлажак мутахассисларни тadbirkorлик фаолиятига йўналтириб ўқитиш технологияси. *Современное образование (Узбекистан)*, (1), 70-75.
5. Рахматуллаева, Д. Р., & Самадходжаева, Д. Р. (2016). Развитие малого бизнеса и предпринимательства в Узбекистане. *Молодой ученый*, (16), 200-201.
6. Durdona, R. (2016). Teach future entrepreneurs to manage in team. *European research*, (8 (19)), 87-88.
7. Рахматуллаева, Д. Р. (2017). Содержание, формы и методы подготовки учащихся профессиональных колледжей к предпринимательской деятельности. *Проблемы современного образования*, (1), 99-104.
8. Рахматуллаева, Д. Р. (2017). Бўлажак мутахассисларни тadbirkorлик фаолиятига йўналтириб ўқитиш технологияси. *Современное образование (Узбекистан)*, (1), 70-75.
9. Mamatov, D. N. (2021). Bekchanova Sh. B., Saidova BN, Abdullaeva DN, Fayzieva GU Enhancing the participation of students and faculty in distance learning using blender learning and flipped classroom technologies in the development of pedagogy through digital technology. *PSYCHOLOGY AND EDUCATION*, 58(2), 4910-4917.
10. Yadgarov, N., & Mamatov, D. (2019). Brief description of some architectural monuments of bukhara. In *International Scientific and Practical Conference" Innovative ideas of.–2019*.
11. Mamatov, N. D. (2017). Elektron axborot ta'lim muhitida kasbiy ta'lim jarayonlarini pedagogik loyihalashtirish. Monografiya. T: Navro 'z, 160.
12. Маматов, Д. Н. (2017). Электрон ахборот-таълим мухитида касбий таълим жараёнларини педагогик лойиҳалаштириш. PhD док. дис. Т.: Наврўз, 160.
13. Urazova, M. B., Abduraimov, S. S., Mamatov, D. N., Vakhidova, N. K., & Radjapova, D. D. (2020). Perfection of technology of preparation of future teachers of

=====

vocational education to the designing activity the main contents of the dissertation. *International Journal of Advanced Science and Technology*, 29(8 Special Issue), 2205-2215.

14. Mamatov, D. N., Kuysinov, O. A., Abduraimov Sh, S., Zaripov, L. R., & Abduraimova, G. O. (2022). Stages of Inter-Industry Integration in Ensuring the Quality of training and employment of personnel. *International journal of special education*, 37(2), 338-348.

15. Mamatov, D. N. (2017). Pedagogical design of professional education processes in the electronic information educational environment.